

ΕΚΤΟΣ ΟΡΙΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ 1

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ / ΜΑΡΤΙΟΣ 2002

Ομήρου 18, 106 72 Αθήνα

ΕΛΛΑΣ

PORT
PAYÉ
HELLAS

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔ. 16887/02

Κώστας Βίρβος

συνέντευξη με το μεγάλο
στιχουργό και συνάδελφο

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ **Ινδία & Βάλια Κάλντα**

ΣΤΙΣ ΣΤΡΟΦΕΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ **οι συνάδελφοι & τα παιδιά τους γράφουν ...**

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ & ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ **δραστηριότητες**

ΕΛΕΥΘΕΡΑ **θέματα**

συνέντευξη

τα μαθηματικά της ψυχής

“...εγώ
δεν ζω
γονατιστός,
είμαι
της γερακίνας
γιός...”

Κώστας Βίρβος

Ένα όνομα γεμάτο τραγούδια. Αγαπημένα. Αξέχαστα. Διαχρονικά. Τρία ποτάμια πότιζαν την ψυχή του στο χωριό που γεννήθηκε στην Κρανιά των Τρικάλων. Ο Πηνειός, ο Αλιάκμονας και ο Αχελώος.

Πώς να τα κρατήσει μέσα του. Ήρθε στην Αθήνα και πλούτισε το λαϊκό τραγούδι. Ταξίδεψαν οι στίχοι του σ' όλη την Ελλάδα κι όπου αλλού στον κόσμο υπήρχαν Έλληνες.

Συνέντευξη στο Γιάννη Καλπούζο

“Ο σημαντικότερος λαϊκός στιχουργός όλων των εποχών» τον αποκάλεσε ο Λ. Παπαδόπουλος. «Οι δύο μεγάλοι στιχουργοί του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού» μαζί με την Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου ο Κ. Μυλωνάς στην «Ιστορία του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού». Για την ανεξιγλωσσία στο γράψιμό του τον εκθείασε ο Νίκος Καρούζος. «Κάνει άνετη χρήση και πολύ φυσική, στοιχείων απ' την καθαρεύουσα. Το 'χω ξαναπεί πως η γλωσσική τρομοκρατία του «πολεμικού δημοτικισμού» συρρίκνωσε αισθητικά μεγάλα ταλέντα, όπως ο Κωστής Παλαμάς» αναφέρει ο ποιητής στον προλογισμό του βιβλίου «ΚΩΣΤΑΣ ΒΙΡΒΟΣ – ΛΑΪΚΗ ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ».

Εκείνος μας άγγιξε μαγικά με τα τραγούδια του. Τι να πρωτογράψει κανείς και να μην αδικήσει τόσα άλλα. *Ένα όμορφο αμάξι με δύο άλογα • Στου Μπελαμή το ουζερί • Λίγα ψίχουλα αγάπης σου γυρεύω • Της γερακίνας γιος • Φύγε κι άσε με • Της αμαρτίας το στρατί • Εγώ ποτέ δεν αγαπώ • Άγια*

Κυριακή • Θάλασσα πικροθάλασσα • Ο δάσκαλος (αυτός ο σαρδανάπαλος) • Ο κυρ θάναος πέθανε • Μια παλιά ιστορία • Σε μια νύχτα μου χεις κάνει άσπρα τα μαλλιά. Θα χρειαζόταν όλες οι σελίδες της συνέντευξης μόνο για να απαριθμηθούν, όσα έγιναν επιτυχίες.

Στίχοι γεμάτοι έρωτα, καημό, πόνο, παράπονο, αλλά και σατιρικοί, κοινωνικοί, βαθιά πολιτικοί. Στίχοι που περιγελούν το θάνατο, συναντούν την ελευθερία και το πάθος πέρα από το μέτρο. Στίχοι που καταπιάνονται με το φθαρτό της ζωής και της αγάπης αλλά και το αέναο ταυτόχρονα. Στίχοι που έγιναν τραγούδια και μας έκαναν να σκεφτούμε, να οραματισθούμε, να διασκεδάσουμε. Πάνω απ' όλα όμως να λυτρωθούμε. **Γιατί οι περισσότεροι απ' τους στίχους του Κώστα Βίρβου, τους οποίους κάποιοι τους χαρακτήρισαν μελοδραματικούς φέρνουν στην επιφάνεια τα μαθηματικά της ψυχής. Ακριβώς ακολουθώντας τον τύπο δύο αρνήσεις κά -**

“
Για μένα όμως
σημασία έχει
η ζεστασιά
που έβλεπα
στα μάτια των
συναδέλφων μου.
Αυτό μου φτάνει.

Όμως και κάποιος δεν έπρεπε να γράψει και για τα δεινά των υπαλλήλων;

Ήμουν υπάλληλος τότε. Έτσι αισθανόμουν.

Ίσως ο κόσμος δεν ξέρει ότι οι οικονομικοί υπάλληλοι εργάζονται πολύ σκληρά, πιο σκληρά απ' όλους τους άλλους.

νουν μία κατάφαση. Ο πόνος δηλαδή των πραγματικών γεγονότων συν το πόνο που περιέχουν οι στίχοι του Κώστα Βίρβου, ίσον λύτρωση. Κάθαρη. Ανάταση.

Μ' αυτές τις σκέψεις, συγκινημένος που θα συναντούσα ένα μύθο του λαϊκού τραγουδιού, έφτασα στο σπίτι του στο Φάληρο. Ζεστός, φιλικός με δέχτηκε στο σαλόνι. «Πέρασε **συνάδελφε**» ήταν ο χαιρετισμός του κι αρχίσαμε απ' αυτό.

ΕΡ. Κύριε Βίρβο. Με το χαιρετισμό σας μου δώσατε την ευκαιρία να σας κάνω την πρώτη ερώτηση. Πέρα από την ιστορία που γράψατε ως στιχουργός,

υπήρξατε και μέρος της ιστορίας του Υπουργείου Οικονομικών. Θα μας πείτε λίγα λόγια για την υπηρεσιακή σταδιοδρομία σας;

ΑΠ. Με μεγάλη μου χαρά. **Διορίστηκα στο Υπουργείο Οικονομικών ως εφοριακός υπάλληλος τον Οκτώβριο του 1954.** Είχε δημιουργηθεί μια νεοσύστατη υπηρεσία η ΥΕΦΑ (Υπηρεσία Ελέγχου Φορτωτικών - Αυτοκινήτων). Σ' αυτή την υπηρεσία ορκίστηκα. Στη συνέχεια μετατέθηκα στα αντίστοιχα σημερινά ΣΔΟΕ και πρώην ΥΠΕΔΑ, που τότε λεγόταν Συνεργείο Εφαρμογής Κώδικας Φορολογικών Στοιχείων. Θυμάμαι ότι βγαίναμε και κάναμε ελέγχους. Αισθανόμουν σαν χωροφύλακας, αλλά προσπαθούσα να κάνω ενσυνείδητα τη δουλειά μου. Σίγουρα όχι με ενθουσιασμό (γελάει). Μετά για ένα διάστημα με τοποθέτησαν στην Εφορία Ανώνυμων Εταιριών. Δε μου άρεσε. Από εκεί βρέθηκα εισηγητής στην Κεντρική Υπηρεσία, όπου συνέβαινε το εξής οξύμωρο. Ο εισηγητής να θεωρείται ανώτερος και να έχει υπό τις διαταγές του, τους προϊσταμένους όλων των περιφερειακών υπηρεσιών. Μετατέθηκα στην ΙΣΤ' Εφορία, στην οδό Αγάθωνος. Μεγάλη εφορία. Στην αρμοδιότητα της ανήκε ένα τμήμα της Πειραιώς, το Βοτανικό κι έφτανε ως το Αιγάλεω. Ούτε εκεί ρίζωσα, αποσπάστηκα στη Δ/ση Κρατικών Λαχείων και όταν εκκενώθηκε

μια θέση μετατάχτηκα στον Κλάδο αυτό. Αφυπηρέτησα μετά ευδοκίμου υπηρεσίας 29 ετών με το βαθμό του Διευθυντή.

ΕΡ. Αισθανθήκατε όλα αυτά τα χρόνια ότι το Υπουργείο Οικονομικών, ως ανθρώπινο δυναμικό εννοώ, ότι σας ξέχασε;

ΑΠ. Με αγαπούσαν οι συνάδελφοι. Μου έδειχναν με κάθε τρόπο την αγάπη τους. Αισθάνονταν περήφανοι που ήμουν συνάδελφος τους. Βέβαια αν εννοείτε αν μου έγινε κάποια τιμητική εκδήλωση, όχι. Για μένα όμως σημασία έχει η ζεστασιά που έβλεπα στα μάτια των συναδέλφων μου. Αυτό μου φτάνει. Κι αυτό που γίνεται τώρα, να μάθουν δηλαδή και οι νεώτεροι μέσα από το περιοδικό σας.

ΕΡ. Αρχίσατε να γράφετε τραγούδια πριν διοριστείτε. Το 1947 νομίζω ήταν το πρώτο σας;

ΑΠ. Ναι. Ένα τραγούδι που λεγόταν ο «Φαντάρος». Μελοποιήθηκε από τον Απ. Καλδάρα, αλλά δεν γραμμοφωνήθηκε. Ήταν η εποχή του εμφύλιου και το τραγούδι ήταν συμφιλιωτικό (απαγγέλλει). «Μα ο φαντάρος δεν παραπονιέται – κι έχει ελπίδα μέσα στην καρδιά – πως θα γυρίσει πάλι στους δικούς του. Όταν τα χέρια μας θα δώσουμε ξανά». Δυστυχώς όμως ο Καλδάρας φοβήθηκε ότι θα κοπεί στη λογοκρισία και δεν το 'στειλε καν. Αυτολογοκριθήκαμε δηλαδή.

ΕΡ. Εκτός από στίχους έχετε γράψει και μουσική σ' ένα δίσκο. Πώς προέκυψε; Παίζετε κάποιο όργανο;

ΑΠ. Α βέβαια! Στο δίσκο «Ξεριζωμένοι» με ερμηνευτή το Χ. Γαργανουράκη. Όχι δεν είμαι μουσικός. Η μελωδία γράφτηκε με το στόμα. Είχα τους ρυθμούς, τους δρόμους μέσα μου. Τους Βυζαντινούς ήχους, τον πλάγιο δεύτερο, τον πλάγιο πρώτο, αυτοί που πήραν μετά τούρκικες ονομασίες, ουσάκ, χιτζάζ. Τραγουδούσα τα κομμάτια σε μια κασέτα και τα πήγαινα στον Θ. Δερβενιώτη και εκείνος τα μετέφραζε σε νότες.

ΕΡ. Κάνατε και ένα δίσκο σε μουσική του Χρήστου Λετονού, τη «Γραφειοκρατία», ο οποίος δεν θα έλεγα ότι είχε επιτυχία. Έφταιξε νομίζετε το γεγονός ότι τα περισσότερα τραγούδια μιλούσαν για τα δεινά των υπαλλήλων; Γιατί ο κόσμος θεωρεί τους υπαλλήλους ένα με την εξουσία;

ΑΠ. Ναι, δυστυχώς δεν πέρασε στον κόσμο. Υπήρχαν όμως και δυο τραγούδια που μιλούσανε για τα δεινά του κόσμου από το κράτος, όπως το «πως μου πήρανε το σπίτι» και το «λαμβάνω την τιμή». Δεν πιστεύω ότι έφταιξε αυτό. Όμως και κάποιος δεν έπρεπε να γράψει και για τα δεινά των υπαλλήλων;

Ήμουν υπάλληλος τότε. Έτσι αισθανόμουν. Ίσως ο κόσμος δεν ξέρει ότι οι οικονομικοί υπάλ-

ληλοι εργάζονται πολύ σκληρά, πιο σκληρά απ' όλους τους άλλους. Άλλωστε οι υπάλληλοι τη δουλειά τους κάνουν. Δεν ευθύνονται εκείνοι για τα οικονομικά μέτρα των κυβερνήσεων. Αλλά ούτε νομίζω ότι ο κόσμος έχει άσχημη εικόνα για τους υπαλλήλους.

ΕΡ. Έχω διαβάσει ότι έχετε γράψει περίπου 2000 τραγούδια. Υπάρχουν κάπου συγκεντρωμένα; Μπορεί δηλαδή να εκδοθούν σε βιβλίο;

ΑΠ. Όχι. Δυστυχώς δεν έχω αρχείο. Ούτε είναι εύκολη η συγκέντρωσή τους. Μέχρι το 1958 σε πολύ λίγα τραγούδια μου αναγραφόταν το όνομα μου στους δίσκους. Αναφέρονταν μόνο οι συνθέτες. Έδωσα πολύ μεγάλο αγώνα για να γράφονται τα ονόματα των στιχουργών. Τότε πληρωνόμαστε 40% ο στιχουργός και 60% ο συνθέτης. Δόθηκαν μεγάλες μάχες για να είναι σήμερα 50-50. Στις μέρες μας όμως, όλα κτίζονται γύρω από τους τραγουδιστές και οι εταιρίες δεν αφήνουν να φανούν οι δημιουργοί. Κι αν δε δώσεις το κίνητρο σε κάποιον δεν ξέρεις που μπορεί να φτάσει.

Ο άνθρωπος ό,τι τον λυτρώνει το κάνει τραγούδι.

ΕΡ. Πιστεύεται ότι ο έρωτας μπορεί να σταθεί ως αντίβαρο στις δυσκολίες του ανθρώπου;

ΑΠ. Ασφαλώς. Γι' αυτό τα τραγούδια είναι πρώτα ερωτικά, μετά κοινωνικά, κοινωνικοπολιτικά και σατιρικά. Ο άνθρωπος ό,τι τον λυτρώνει το κάνει τραγούδι.

ΕΡ. Σίγουρα το τραγούδι έχει ένα ρόλο ψυχοθεραπευτικό. Συνεχίζει όμως να τον έχει όπως παλιά;

ΑΠ. Δυστυχώς ο τρόπος διασκέδασης άλλαξε. Παλιά ο κόσμος πήγαινε στα ταβερνάκια και μετά την πρώτη μισή άρχιζε η παρέα και τραγουδούσε. Λυτρώνονταν μέσα από το τραγούδι. Έφευγαν οι καημοί του. Για μένα η μεγαλύτερη χαρά ήταν ν' ακούω να περνούν παρέες στο δρόμο και να τραγουδούν τα τραγούδια μου. (τραγουδάει) «*Λίγα ψίχουλα αγάπης σου γυρεύω...*». Πάει φύγανε αυτά. Σήμερα το τραγούδι είναι όπως ένα παντελόνι. Το αγοράζεις, χαίρεσαι, το φοράς δυο τρεις φορές και μετά δε σου κάνει αίσθηση.

Καταναλωτικό προϊόν.

ΕΡ. Στο «*Θεσσαλικό κύκλο*» εκτός απ' το «*Ο τελάλης*», ή «*Ο αρκουδιάρης*», «*Το τηλέφωνο*», «*Το παζάρ*» και άλλα υπάρχει και «*Ο δάσκαλος*» τον οποίο ο τσιφλικάς τον ονομάζει *σαρδανάπαλο*. Πέστε μας γι' αυτό το τραγούδι και τη ρίμα που χρησιμοποιήσατε.

ΑΠ. Τη λέξη *σαρδανάπαλος* τη χρησιμοποίησα στο δεύτερο κουπλέ. Όπως θα γνωρίζετε ο *Σαρδανάπαλος* ήταν ο τελευταίος βασιλιάς των Ασσυρίων, θρυλικός για την έκλυτη ζωή του. Η λέξη υπάρχει στη Θεσσαλία και σημαίνει ανακατωσούρας, τσαπατσούλης, ακατανόητος άνθρωπος. Εδώ όταν μιλάει ο αφέντης για το δάσκαλο προσπαθεί να τον μειώσει. Ήθελα μια λέξη που ακούγεται στη Θεσσαλία όπου συνέβησαν όλα αυτά. Η Αγροτική Επανάσταση εννοώ. Να είναι πιο φυσικό το αποτέλεσμα πιο άμεσο. Ο *σαρδανάπαλος* ομοιοκαταληκτούσε με το δάσκαλο κι έτσι τη χρησιμοποίησα.

ΕΡ. Το ταλέντο πάει μπροστά και ακολουθεί η δουλειά ή μαζί;

ΑΠ. Α, φυσικά το ταλέντο. Αναμφισβήτητα. Αν δεν έχεις ταλέντο και να δουλεύεις μερόνυχτα τίποτα δεν πρόκειται να γράψεις. Η δουλειά χρειάζεται, αλλά χωρίς το ταλέντο, τα αποτελέσματα θα είναι έως αξιοθρήνητα.

ΕΡ. Υπήρξαν στιγμές στα πρώτα χρόνια της στιχουργικής σας καριέρας που αποθαρρυνθήκα-

τε και σκεφτήκατε να τα παραιτήσετε;

ΑΠ. Όχι ποτέ. Άλλωστε τα πρώτα 15 τραγούδια μου έγιναν όλα ένα μετά το άλλο επιτυχίες. Δεν συνάντησα ποτέ πρόβλημα. Έτσι κατάφερα να παίρνω δικαιώματα και από τις εταιρίες όπως οι συνθέτες κι όχι μόνο από την ΑΕΠΙ (Ανώνυμη Εταιρία Πνευματικής Ιδιοκτησίας).

ΕΡ. Το ταλέντο σας κληροδοτήθηκε σε κάποιο από τα μέλη της οικογένειάς σας;

ΑΠ. Όχι. Στις δύο μου κόρες δεν κληροδοτήθηκε. Ίσως σε κάποια από τα εγγόνια μου. Ποιος ξέρει; Πάντως ψάχνοντας και προς τα πίσω δεν ανακάλυψα κάποιο πρόγονο μου να είχε καλλιτεχνικές ανησυχίες. Μάλλον είμαι ουρανοκατέβατος (γελάει).

ΕΡ. Κατάγεστε από τα Τρίκαλα, όπως ο *Τσιτσάνης*, ο *Καλδάρης*, αλλά και νεότεροι, όπως ο *Μητροπάνος* και άλλοι. Υπήρχε αλληλοβοήθεια μεταξύ σας; Πώς και συμβαίνει τόσο σημαντικοί εκπρόσωποι του ελληνικού τραγουδιού να κατάγεστε από τον ίδιο τόπο;

ΑΠ. Μας πότισε το δημοτικό τραγούδι. Είχαμε πηγές να εμπνευστούμε. Όσο για την αλληλοβοήθεια έως ένα μικρό βαθμό υπήρχε. Ας πούμε, όταν ο *Καλδάρης* έγραψε το πρώτο του τραγούδι, το «*Μάγκας βγήκε για σεργιάνι*», το πήγε στον *Τσιτσάνη* για να τον βοηθήσει στην εταιρία. Εκείνος τον βοήθησε αλλά όταν το τραγούδι βγήκε σε δι-

Αν δεν έχεις ταλέντο και να δουλεύεις μερόνυχτα τίποτα δεν πρόκειται να γράψεις.

Η δουλειά χρειάζεται, αλλά χωρίς το ταλέντο, τα αποτελέσματα θα είναι έως αξιοθρήνητα.

σκο βγήκε και στα δύο ονόματα, *Τσιτσάνης-Καλδάρης*, ενώ ήταν του *Καλδάρη*. Βέβαια αργότερα ο *Καλδάρης* το διεκδίκησε. Μετά άρχισε και η γνωστή διαμάχη μεταξύ τους.

ΕΡ. Έχετε γράψει ένα τραγούδι «*ΟΔΟΣ ΙΩΝΟΣ*», σε μουσική *Γιάννη Μαρκόπουλου*, όπου αναφέρετε κάποιο καφενείο «*του Μάριου*». Για πείτε μας γι' αυτό.

ΑΠ. Το καφενείο του *Μάριου* ήταν κοντά στην *Ομόνοια*. Εκεί σύχναζαν όλοι οι καλλιτέχνες της εποχής. Έρχονταν και διάφορες κυρίες να τους δουν. Κλείνονταν δουλειές. Συζητούσαμε. Εγώ κρατούσα κενή την καρέκλα μέχρι να έρθει η *Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου*. Ετοιμόλογη. Τους σχολίαζε όλους. Είμαστε πολύ φίλοι. Εκεί ο *Τσιτσάνης*, ο *Χιώτης*, ο *Ζαμπέτας*, η *Γκρέυ*, ο *Μητσάκης*, ο *Καζαντζίδης*, η *Μπέλλου*, ο *Μπιθικώτσης*, ο *Παπαϊωάννου*, ο *Τσαουσάκης*, ο *Νταράλας*, η *Λίντα*, ο *Αρτέμης*, ο *Παγιουμτζής* όλοι. Μάλιστα σ' αυτό το

τραγούδι τους σατίριζα. Τον Χιώτη «Γκραν αριστοκράτη», τον Τσιτάνη «ο βλάχος», καθώς μέχρι το τέλος μιλούσε τη θεσσαλική προφορά -«Τι καν'ς - πώς ίσει»-, τη Μαίρη Λίντα «με τα γουναρικά της», τον Καζαντζίδα «ντροπαλό», τον Στράτο τον Παγιουμτζή «ο τεμπέλης». Μάλιστα το τραγούδησε και ο ίδιος. Τα υποκοριστικά συνήθως τα έδινε ο Παγιουμτζής. Όταν γέμιζε «ο Μάριος» πήγαιναν και δίπλα στον μπάρμπα Γιάννη. Θυμήθηκα και μια ιστορία τώρα. Είχε έρθει ένας νέος συνθέτης στο «Μάριο» και του λέει με τη μάγκικη φωνή ο Παγιουμτζής: «Ρε

σου έχεις τραγουδία; Θεσ να πας σε εταιρία;». «Εχω» απάντησε ο άλλος. «Λόγια έχεις;» του ξαναλέει. «Όχι» ξαναλέει ο άλλος. «Να ρε, ο Τσάντας ο λόγιας θα σου βάλει.» Εννοούσε το στιχουργό τον Χαράλαμπο Βασιλειάδη, που γυρνούσε με μια τσάντα γεμάτη στίχους. Έτσι του 'μεινε «ο Τσάντας ο λόγιας». Μέχρι τότε το είχε μονοπώλιο ο Βασιλειάδης. Μετά εμφανίστηκα εγώ, η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου και ο Κολοκοτρώνης, και έσπασε το μονοπώλιο. Κάποια στιγμή γκρέμισαν το «Μάριο» και μεταφέρθηκε το στέκι στην οδό Σατωβριάνδου και σιγά σιγά χάθηκε, έσβησαν σαν σημείο συνάντησης.

ΕΡ. Έχετε κάνει και τους «Νεκρικούς διάλογους» του Λουκιανού σε ελεύθερη μετάφραση. Σκεφτήκατε ότι αυτός που σατιρίζει από τον Αλέξανδρο έως τον Σωκράτη αν ζούσε σήμερα θα έκανε το ίδιο με τον Θεοδωράκη, τον Χατζηδάκι, εσάς;

ΑΠ. Βεβαίως και θα το 'κανε. Ο Λουκιανός όλους τους σατίριζε. Γιατί να ξεφύγουμε εμείς; Μου άρεσε ο Λουκιανός. Το πνεύμα του. Απ' αυτόν, ξέρετε, καθιερώθηκε και το «ουκ αν λάβοις παρά του μη έχοντος», όταν ο Μένιππος απάντησε στον Ερμή που του ζητούσε το εισιτήριο για να τον περάσει με τη βάρκα του στον Άδη. Μου άρεσαν πολύ τα κείμενά του, γι' αυτό έκανα και το δίσκο αυτό.

ΕΡ. Είκοσι πέντε συνθέτες, πάνω από εκατό τραγουδιστές ήταν οι συνεργάτες σας. Κάνετε φίλους στο χώρο του τραγουδιού;

ΑΠ. Δεν έκανα εχθρούς! Φίλους δεν θα το 'λεγα. Δεν προσφέρονταν τα ωράρια, το περιβάλλον. Εγώ στη φιλία δίνονται ολοκληρωτικά, ολόψυχα. Είναι ένα δυνατό και καθαρό συναίσθημα. Σπάνιο όμως, γι' αυτό και ανεκτίμητο.

ΕΡ. Θα μου πείτε ένα αστείο περιστατικό από τα τόσα που ίσως σας συνέβησαν στους χώρους που κινηθήκατε τόσα χρόνια;

ΑΠ. Να σας πω για το τζαζ μπαμ. Γράφαμε στο στούντιο το τραγούδι «Εγνατίας 406». Το τραγούδι αυτό έχει πολλά παλαμάκια. Όσοι λοιπόν βρισκόμασταν στο στούντιο και δεν παί-

ζαμε κάποιο όργανο, επιστρατευτήκαμε να χτυπάμε παλαμάκια στα σημεία που απαιτούσε η δομή του κομματιού. Μέχρι όμως να πετύχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα και να ολοκληρωθεί το τραγούδι, η σκηνή με τα παλαμάκια επαναλήφθηκε πολλές φορές. Με πόνεσαν τα χέρια μου από το χτύπημα (γελάει). Ένας από τους μουσικούς, ο Μάνος ο Πετσάς, κατέγραφε τους μουσικούς και τα όργανα που έπαιζαν για να πληρωθούν. «Ελα εδώ» του λέω. «Κι εμείς πρέπει να πληρωθούμε». «Γιατί;» με ρωτάει. «Να, ορίστε» κάνω και του δείχνω τις παλάμες μου που είχαν γίνει κατακόκκινες. «Και τι όργανο να γράψω;» ρωτάει παραξενεμένος. «Θα γράψεις τζαζ-μπαμ» του λέω. «Τι;». «Μωρέ γράψε και τι σε νοιάζει». Έγραψε. Μετά από λίγες μέρες περνάω από την εταιρία. Είχε βγει η κατάσταση για την πληρωμή των μουσικών: Κώστας Βίρβος-«Τζαζ-μπαμ». Μου λέει η κοπέλα: «Τι όργανο είναι το τζαζ-μπαμ κύριε Βίρβο;». «Α!» της κάνω. «Δεν το ξέρετε! Είναι καινούργιο. Δεν το 'ξεραν και οι άλλοι και το 'παιξα εγώ». Και πληρώθηκα 75 δραχμές για τα παλαμάκια (γελάει).

Ίσως ο καλύτερος τρόπος για να τελειώσουμε. **Αυτός είναι ο Κώστας Βίρβος. Ευφύεστατος, ευαίσθητος. Αυτός που αφουγκράστηκε τους καημούς, τις χαρές, τις λύπες και τον έρωτα, αλλά και τα πολιτικοκοινωνικά μηνύματα και μας τα πρόσφερε σε τραγούδια. Ο συνάδελφος, ο στιχουργός, ο άνθρωπος, ο Κώστας Βίρβος.**